

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Centrální banka a její funkce v ekonomice

Karel Guth

© 2016 ČZU v Praze

Souhrn:

Předkládaná bakalářská práce popisuje význam centrální banky v ekonomice státu a její pozici ve struktuře bankovního a finančního systému. Zabývá se její monetární politikou a funkcemi jako je například role banky státu, emisní činnost nebo regulace a dohled nad komerčními bankami. Teoretická část je zakončena popisem maastrichtských konvergenčních kritérií, na něž je volně navázáno v dotazníkovém průzkumu praktické části.

Praktická část je rozdělena na dva úseky. První je zaměřen na devizový kurz, jakožto nástroj České národní banky a snaží se srovnat, jak úspěšně bylo dosaženo jejích predikcí z roku 2014, kdy byly zahájeny devizové intervence. Druhý úsek obsahuje interpretaci výsledků dotazníkového šetření o povědomí občanů České republiky o problematice přijetí eura jako společné evropské měny. Následně je provedeno testování statistických hypotéz kontingence mezi vybranými otázkami a vypořizovány souvislosti v rámci sloupcových četností kontingenčních tabulek.

Klíčová slova:

centrální banka, měnová politika, bankovní dozor, měna, úroková sazba, devizové intervence, euro, eurozóna, konvergenční kritéria, kontingence, Pearsonův test dobré shody

Cíl a metodika:

V teoretické části bakalářské práce je na základě prostudování odborných literárních zdrojů provedena deskripce problematiky centrální banky, jejího postavení, významu a funkce.

V praktické části práce pak je analyzována měnová politika České národní banky a její dopady na ekonomiku České republiky, v rámci čehož také proběhla komparace prognóz ČNB souvisejících se započítáním devizových intervencí s následným skutečným stavem klíčových ekonomických ukazatelů.

Druhá polovina praktické části přednáší výsledky dotazníkového šetření. Následně je uskutečněna analýza závislosti vybraných kvalitativních znaků pomocí Pearsonova testu

dobré shody (chí-kvadrát testu) a při prokázání závislosti je změřena její síla koeficientem kontingence. Na konec jsou interpretovány souvislosti vyzozorované ze sloupcových četností kontingenčních tabulek.

Teoretická část:

Teoretická část této bakalářské práce popisuje význam a postavení centrální banky v ekonomice jakožto instituce určující měnovou politiku země a provádějící dohled nad finančním trhem s cílem zajistit jeho bezpečnost a stabilitu. Dále se věnuje problematice vstupu České republiky do eurozóny, uvádí maastrichtská konvergenční kritéria a jejich plnění.

Praktická část:

První úsek praktické části hodnotí využití devizového kurzu jako nástroje uvolňování měnových podmínek. Podle analýz ČNB v roce 2014 tuzemskému hospodářství hrozila deflace přetrvávající nejméně dva až tři kvartály, a to za ještě velmi optimistických předpokladů. Zabránit deflaci se ČNB úspěšně podařilo pomocí uvolňování monetární politiky aplikováním do té doby nepoužívaného nástroje – devizových intervencí. Kurz české koruny byl prudce oslaben nad úroveň 27 CZK/EUR, čímž byla zažehnána hrozba deflačně-recesní spirály a zrychlen hospodářský růst. Míra inflace za rok 2014 zůstala v kladných hodnotách na úrovni 0,4 %. Dosáhnout zamýšleného dvouprocentního inflačního cíle se však ČNB do roku 2016 stále nepodařilo.

Druhý úsek obsahuje interpretaci výsledků dotazníkového šetření o povědomí občanů České republiky o problematice přijetí eura jako společné evropské měny. Nejzásadnější otázka dotazníkové kampaně měla za úkol zjistit stanovisko respondentů, zda jsou pro či proti přijetí eura v České republice. Výsledek hned na první pohled naznačuje jistý euroskepticismus v naší společnosti. Přes tři čtvrtě dotazovaných by se přijetí eura nejraději vyvarovalo, tvoří tak pětinasobně větší segment než ta část obyvatelstva, která se ke společné měně staví pozitivně. Pro srovnání, k velmi podobnému výsledku došlo ve svém šetření i Centrum pro výzkum veřejného mínění, které zjistilo, že

78 % občanů ČR zastává negativní názor vůči přijetí eura a naproti tomu kladně o euru smýšlí pouze 17 % občanů.

Závěr:

Podle předpovědi, s kterou ČNB přišla v únoru 2014, mělo v daném roce HDP vzrůst o 2,2 %, což by měl být o více než 1 procentní bod rychlejší růst, než kdyby k dalšímu uvolnění měnové politiky nepřistoupila. Zároveň odhady ČNB předpokládaly, že tím také na trhu práce vytvoří o cca 35 tisíc více pracovních míst. Hrubý domácí produkt za rok 2014 ve skutečnosti vzrostl o 2,7 %. Jednalo se tudíž o ještě rychlejší růst, než jaký byl na začátku roku prognózován. Počet volných pracovních míst však za sledovaný rok vzrostl pouze o 23 tisíc pracovních míst.

Pro ověření závislosti mezi některými z otázek byl použit test dobré shody (chí-kvadrát test). Na pětiprocentní hladině významnosti bylo prokázáno, že názor respondentů na přijetí eura v ČR závisí za prvé na jejich věkové skupině a za druhé na jejich přehledu v oblasti maastrichtských konvergenčních kritérií. Pearsonův koeficient definoval obě vypočtené kontingence jako slabé. Závislost mezi názorem dotazovaných a velikostí jejich obce ani jejich vzděláním nebyla testem dobré shody na 5% hladině významnosti potvrzena.

Ze sloupcových četností bylo vyzorováno, že procentuální zastoupení účastníků ve věku 31 let a více se k přijetí eura staví kladněji než část respondentů mladší 30 let. Dále se ukázalo, že dotazovaní pocházející z obcí majících méně než 10 000 obyvatel jsou proti přijetí eura u nás nejvíce vyhraněni. Naopak účastníci žijící v obcích obydlených 10 000 až 25 000 obyvateli jsou výrazně více pro než účastníci žijících v menších, ale i než ti žijící ve větších obcích. V rámci sloupcových četností vzdělanosti respondentů a jejich názoru byly zaznamenány jen velice nepatrné strukturální výchylky. Za zmínku stojí pouze, že lidé s vysokoškolským vzděláním se o trochu více přikláněli k přijetí eura než lidé s nižším ukončeným vzděláním. Jako poslední bylo zjištěno, že dotazovaní mající přehled v oblasti konvergenčních kritérií, jsou pro euro znatelně více než ti, co přehled nemají.

Použitá literatura:

- (1) BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.
- (2) JÍLEK, Josef. *Peníze a měnová politika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004, 742 s. ISBN 80-247-0769-1.
- (3) REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. akt. vyd. Praha: Management Press. 2012, 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6.
- (4) ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4694-4, str. 206
- (5) MINISTERSTVO financí České republiky. ČESKÁ národní banka. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou*. Praha: Vláda České republiky, 21. 12. 2015. ISSN 2336-5110, str. 1
- (6) České noviny.: *Intervence CNB pokračují, skončí nejdříve ve druhém čtvrtletí 2017*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-13]. Dostupné z: <<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/intervence-cnb-pokracuji-skonci-nejdrive-ve-2-ctvrtletí-2017/1398055>>.
- (7) CVVM.: *Občané ČR o budoucnosti EU a přijetí eura – duben 2016*. [online]. 2016 [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7556/f3/pm160504.pdf>